

ЩОДО МАТЕРІАЛЬНОГО ОБ'ЄКТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО ВИНИКАЄ НА ПІДСТАВІ ДОГОВОРУ ПОЗИКИ, ЗА ЦИВІЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Дослідженню матеріальний об'єкт зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, у цивільних правовідносинах. Автором зроблено висновок, що до вказаного об'єкта можуть бути віднесені не тільки речі, визначенні родовими ознаками, включаючи готівкові грошові кошти (банкноти, монети) та паперові цінні папери, а й безготівкові грошові кошти, електронні цінні папери, а з певними обмеженнями й іноземна валюта (готівкова та безготівкова), електронні гроші, номіновані у гривні.

Ключові слова: *позика, договір позики, зобов'язання, матеріальний об'єкт зобов'язання, гроші, грошове зобов'язання, цінні папери, електронні гроші, речі, визначенні родовими ознаками.*

Plavich Igor. Regarding the material object of the obligation that arises on the basis of the loan agreement, according to the civil law of Ukraine

The statute is assigned to the end of the material about the goiters, which is the result of the contract, from civil pravovidnosyns. The author of fractions of visnovoks, before the said object, may be not only speeches, but not only speeches, but marked by generic signs, including the ready-made pennies (banknotes, coins) and paper central papers, but also without fancy ones, large Foreign currency (gotivkova and bezgotivkova), that electronic penny in the hryvnia.

Key words: *loan, contract loan, goiters, material objects of goiters, pennies, pennies of goiters, priceless paperwork, electronic pennies, speeches, generic signs.*

ЦК України визначає перелік об'єктів цивільних прав, але не надає визначення вказаної правової категорії. Це зумовлює потребу в дослідженні правового статусу окремих об'єктів цивільних прав у контексті можливості останніх бути матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики. Від стану розробки вказаної наукової проблематики залежить ефективність

правового регулювання позикових правовідносин у цивільному праві України.

Позиковим відносинам в Україні присвячено чимало уваги в дослідженнях українських науковців. Водночас комплексні наукові дослідження матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, в Україні останнім часом не проводилися. Серед наукових розробок за вказаною проблематикою останнім часом треба назвати публікації І.А. Безклубого, О.В. Кривенди, Д.Д. Луспеника, Б.П. Карнауха, О.М. Соловйова, Є.О. Тупицької, В.П. Янишена та ін. Методологічну основу дослідження становить система загальних та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема діалектичний метод, історичний метод, метод системного аналізу, формально-логічний метод, порівняльно-правовий метод, метод тлумачення правових норм тощо.

Під матеріальним об'єктом зобов'язання в цивільному праві науковці, як правило, розглядають майно (товар, гроші) [1, с.156; 2, с. 2-13]. Згідно із частиною 1 статті 1046 ЦК України матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, є грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, які позичальник отримує у власність. Зазначене свідчить про те, що зазначений підхід національного законодавця в цьому питанні є наслідком рецепції положень римського приватного права, а саме положень щодо договору позики «mutuum» (D. 44. 7. 1.2.) [3, с.164].

Згідно із законом речі, визначенні родовими ознаками, характеризуються ознаками, що властиві усім речам того ж роду, вимірюються числом, вагою, мірою. Залежно від того, чи віднесені речі до індивідуально-визначених речей або речей, визначених родовими ознаками, вони є незамінними або замінними (ч. 2 ст. 184 ЦК України). Отже, остання класифікація речей є похідною від поділу речей на речі індивідуально-визначені та речі, визначені родовими ознаками. Як наслідок цього, на думку дослідників римського приватного права, в якості матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики (mutuum), виступали саме замінні речі [4, с.394], що характерно для сучасного цивільного законодавства більшості країн континентальної системи права.

У доктрині цивільного права речі, що визначається родовими ознаками, належать, зокрема, до рухомих, подільних [5] та спожи-

вчих речей [2, с.652]. Однак можна погодитися з А.Г. Карапетовим у тому, що для договору позики значення має критерій заміності, а не критерій споживаності, оскільки позичальник може й не спожити річ, а розпорядитися нею інакше [6, с. 54]. Слід також зазначити, що більшість науковців відносять до речей, визначених родовими ознаками, лише рухомі речі. Існує і протилежна правова позиція, згідно з якою допускається віднесення до речей, визначених родовими ознаками, окремих нерухомих речей [7, с.95]. Однак вказане в цілому не характерно для цивільного обороту України.

Крім того, слід мати на увазі, що віднесення речі до речей, визначених родовими ознаками, залежить не тільки від суто природних властивостей речі, а й від волевиявлення сторін договору, оскільки залежно від визначення у договорі позики матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на його підставі, до останнього може бути віднесена певна кількість речей, яка в інших договорах (наприклад, купівлі-продажу, міни, поставки тощо) може бути індивідуалізована в якості індивідуально-визначених речей.

Окремо зазначимо, що в сучасному цивільному обороті в якості матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, виступають переважно грошові кошти, на що звертали увагу ще радянські цивілісти [8, с.316]. Тому під впливом вказаної загальносвітової тенденції у розроблених останнім часом у ЄС модельних законах єдиним матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, визначені гроші (наприклад, п. (2) розд. IV.F-I:101 Модельних правил європейського приватного права, 2009).

Отже, гроші (грошові кошти), в якості яких закон визначає грошову одиницю України – гривню (ч. 1 ст. 192 ЦК України), є найбільш поширеним матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики. Зазначене стосується не тільки готівкових грошових коштів, що існують у формі банкнот, монет (формі грошових знаків) (ст. ст. 177, 184 ЦК України), а й безготівкових грошових коштів (ч. 3.1 ст. 3 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»). На думку більшості сучасних цивілістів, готівкові гроші є речами [9, с. 290], а безготівкові кошти за своєю правовою природою є не речами, а зобов'язальними правами вимоги клієнта до банку [10, с. 157]. Як наслідок, в силу ч. 1 ст. 1046 ЦК України, яка передбачає передання мате-

ріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, у власність позичальника, на думку частини правознавців, безготівкові грошові кошти не можуть бути надані у позику [11]. Інші науковці, позицію яких ми підтримуємо, за умов, коли законодавство не обмежує використання безготівкових грошових коштів для повернення позики, а навпаки, обмежує здійснення готівкових розрахунків, вважають, що конструкція договору позики охоплює передання грошей як у готівковій, так і безготівковій формі, у зв'язку із чим слід говорити не про рівність об'єктів (готівкових та безготівкових грошей), а що стосовно як готівки, так і безготівкових грошових коштів законодавством передбачений однаковий правовий режим [6, с.51, 12, с.6].

У контексті цього маємо зазначити таке. Обидві вищевказані форми грошей виконують основну функцію грошей – функцію законного платіжного засобу (ч. 1 ст. 182 ЦК України), і така категорія стосується виключно грошової одиниці (гривня) незалежно від її носія, за умови, що такий носій визнаний в якості об'єкта цивільних прав, що призначений для обліку грошових одиниць. Отже, законний платіжний засіб визначається через грошову одиницю – гривню, а не через грошові знаки (банкноти, монети). Тому відсутність права власності на безготівкові гроші не може бути підставою для висновку про обмеження прав учасника цивільних відносин на такі гроші, тим більше, що в цивільному обороті грошам притаманна перманентна трансформація із однієї форми в іншу, і навпаки. Зазначимо і те, що можливість надання у позику грошей у безготівковій формі в Україні допускається нормативно-правовими актами Національного банку України [13] та не заперечується судовою практикою [14]. Отже, можливість використання грошей у безготівковій формі в якості матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, є об'єктивним наслідком дематеріалізації грошової позики, що характерно не тільки для законодавства України, а й інших країн [15].

З огляду на вищевказане наявність у статті 1046 ЦК України посилання на перехід права власності на гроші є традицією, історично запозиченою з римського приватного права, яке не знало безготівкових грошей в їх сучасному розумінні. Як наслідок вказаного в законодавстві багатьох країн та міжнародних модельних законах визначення договору позики не містить посилань на пере-

хід права власності на матеріальний об'єкт зобов'язання, що виникає на підставі договору позики (наприклад, ст. 2312 ЦК канадської провінції Квебек, ст. 396 Зобов'язального закону Естонської Республіки, ст. 488, 607 НЦУ, п. (2) розд. IV.F-I:101 Модельних правил європейського приватного права (2009) тощо). З огляду на вказане зазначені положення ч. 1 ст. 1046 ЦК України можна розглядати як певним чином застарілі й такі, що не враховують світових тенденцій витіснення готівкових розрахунків безготівковими.

Говорячи про грошові кошти, не можна не зачепити питання щодо можливості віднесення до матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, електронних грошей (ч. 1 ст. 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»). Незважаючи на те, що на цей час серед правознавців відсутня єдність у поглядах на правову природу електронних грошей, ми підтримуємо в цьому питанні позицію С. І. Шимон, на переконання якої «електронні гроші є приватними грошима, тобто такими, що емітовані банком за особистим зверненням користувача та забезпечуються реальними грошима. Вони відмінні від грошей тим, що не є універсальним засобом платежу та приймаються тільки у відповідних платіжних системах. Вони є наперед сплаченими грошима... вони не є законним засобом платежу» [16, с. 36–41]. Тому, не вдаючись у наукову полеміку з вказаного питання, маємо зазначити, що з урахуванням положень статті 15 Закону України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» та глави 4 Положення про електронні гроші в Україні, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481 [17], використання електронних грошей, номінованих у національній валюті в якості матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, можливе, але лише у позикових відносинах, що виникають між фізичними особами.

Дискусійним у науці залишається і питання щодо можливості використання в якості матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, іноземної валюти. Згідно із законом остання є об'єктом цивільних прав та валютною цінністю (ст. 192, 193 ЦК України). Однак, незважаючи на те, що положення про іноземну валюту розміщені у частині другій статті 192 ЦК України «Гроші (грошові кошти)», в доктрині цивільного права

іноземна валюта, як правило, не розглядається в якості грошей, зокрема через те, що вона не є законним засобом платежу на території країни, хоча її використання на території України в якості такого у валютних відносинах в окремих випадках дозволяється спеціальним законодавством (ст. 5 Закону України «Про валюту і валютні операції»).

Як вказують дослідники, за часів дії статті 168 ЦК УРСР (1963 р.) судова практика виходила із того, що іноземна валюта не може бути матеріальним об'єктом позики, але з набуттям чинності ЦК України (2003 р.) ситуація змінилася, й іноземна валюта стала виступати в якості предмета договору позики, оскільки законодавство імперативно не забороняло фізичним особам мати у власності іноземну валюту та розпоряджатися нею, з дотриманням правил, передбачених спеціальним законодавством [18, с. 17-18]. Однак, оскільки зобов'язання щодо повернення позики є грошовим, в силу положень статей 192, 533 ЦК України, які передбачали, що грошове зобов'язання має бути виконано у гривнях, та положень статті 5 Декрету Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання та контролю» (надалі – Декрет), які вимагали отримання індивідуальної ліцензії для використання іноземної валюти на території України як засобу платежу, за відсутності такої ліцензії, повернення позики, отриманої в іноземній валюті, як і сплата процентів за нею, мали відбуватися виключно у гривні. Зазначена правова позиція домінувала в судовій практиці [19], але з часом була кардинально змінена на протилежну постановою Великої палати Верховного суду від 16.01.2019р. (справа № 373/2054/16-ц) [20]. Однак вказана судова практика є такою, що базується на аналізі положень Декрету, який втратив чинність. Що ж до чинного на цей час Закону України «Про валюту і валютні операції», то останній запровадив правове регулювання валютних операцій з урахуванням принципу свободи їх здійснення.

У контексті вищевказаного можна погодитися з Б.П. Карнаухом: розглядаючи норми Закону України «Про валюту і валютні операції» крізь призму загальнодозвільного принципу поняття «засіб платежу» в контексті ст. 5 вказаного Закону слід розуміти вузько, як сплату ціни за надані товари, роботи, послуги [21, с. 21]. З огляду на те, що в структурі ЦК України договір позики віднесено до

договорів з надання послуг, під засобом платежу стосовно договору позики слід вважати платежі зі сплати позичальником процентів та інших вартісних елементів договору позики (комісії) тощо.

З огляду на вищевказане, з урахуванням положень ст. 2, 4, 5, 9 Закону України «Про валюту і валютні операції», можна дійти наступних висновків: а) оскільки надання позики в іноземній валюті імперативно не заборонено законом, в силу принципу свободи здійснення валютних операцій, а також принципу верховенства права (ст. 8 Конституції України), на території України іноземна валюта (готівкова, безготівкова) може бути матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики. При цьому виконання зобов'язань щодо повернення суми позики, отриманої в іноземній валюті від учасника цивільних відносин, який не є фінансовою установою, може відбуватись у валюті позики, якщо інше не передбачено договором позики. На відміну від вказаного виконання зобов'язань із сплати процентів, інших вартісних елементів позики (комісії), неустойки, передбачених законом (ст. 625 ЦК України) мір відповідальності має відбуватись у гривні; б) фінансовим установам для надання позики в іноземній валюті потрібна банківська ліцензія (для банків), ліцензія на здійснення валютних операцій (для небанківських фінансових установ). В силу закону виконання зобов'язань позичальника за договором позики в іноземній валюті (повернення позики, сплата процентів) на користь фінансової установи – позикодавця відбувається у валюті позики, якщо інше не встановлено договором. Сплата комісій, неустойки, мір відповідальності за вказаними договорами має відбуватись у гривні; в) в порядку аналогії закону надання фінансовою установою позики в іноземній валюті фізичній особі – споживачу є таким, що заборонене законом (ч. 3, 5 ст. 3 Закону України «Про споживче кредитування»).

Розглядаючи матеріальний об'єкт зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, слід звернути увагу на можливість віднесення до нього цінних паперів, оскільки в іноземних юрисдикціях передання в позику цінних паперів, як правило, є можливим в силу прямої норми закону (ст. 807 ЦК Російської Федерації, ст. 396 Зобов'язального закону Естонської Республіки) або в силу доктринальних положень цивільного права (наприклад, Німеччина, Франція).

В Україні згідно із ч. 2 ст. 44 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» інвестиційні фірми мають право надавати клієнтам додаткові послуги з надання клієнтам позик для укладення за участю або посередництвом такої інвестиційної фірми деривативних контрактів та вчинення правочинів щодо фінансових інструментів, якщо такі послуги зазначені в рішенні Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про видачу їй ліцензії на провадження відповідного виду діяльності в межах професійної діяльності з торгівлі фінансовими інструментами та внесені до реєстру професійних учасників ринків капіталу та організованих товарних ринків. Згідно із розділом X Вимог до договорів, які укладаються під час провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, затвердженого Рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 03 листопада 2020 р. № 641, такі операції можуть здійснюватись інвестиційною фірмою виключно на позабіржовому ринку. При цьому вказані вимоги не конкретизують вимоги до матеріального об'єкта такого договору позики, а лише встановлюють виключення для певних фінансових інструментів, позикові операції з якими не дозволяються (облігації, строк погашення яких настає протягом строку виконання зобов'язань за договором позики; облігації, за якими передбачається виплата відсоткових доходів протягом строку виконання зобов'язань за договором позики) [22].

Як наслідок вказаного, коло цінних паперів, які можуть бути матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики за участі позикодавця – інвестиційної фірми, яка має право на вчинення таких маржинальних правочинів із цінними паперами, визначається законодавством, зокрема, з урахуванням норм ст. 184, 194-198, 1046 ЦК України, та норм Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки».

Як і у випадку з грошима, погляди на правову природу цінних паперів (паперових, та електронних) серед науковців відрізняються. У національній доктрині цивільного права з огляду на ст. 177 ЦК України, яка відносить цінні папери до речей, традиційним є підхід, відповідно до якого цінні папери визнаються рухомими речами, у зв'язку з чим до паперових цінних паперів застосову-

ються загальні положення речового права [23], хоча існують і дуалістичні погляди на їх правову природу, як на об'єкти цивільних прав, що мають речово-зобов'язальний характер [24, с.137]. Однак на цей час в процесі дематеріалізації фінансових активів більшість цінних паперів існує в електронній формі. При цьому закон визначає права на цінні папери саме як речові права: право власності, інші визначені законом речові права (п. 13 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про депозитарну систему України»), що свідчить про розповсюдження на електронні цінні папери, які існують в якості запису на рахунках депозитарних установ, у порядку правової фікції правового режиму речей. Беручи вказане до уваги, можна погодитися з науковцями, які вважають, що документарні (паперові) та бездокументарні (електронні) цінні папери як форма існування цінних паперів є способами посвідчення майнових прав, а сама цивілістична конструкція цінних паперів повинна розумітися як співвідношення форми та змісту, де формою є певний зовнішній носій, який і уособлює способи посвідчення майнових прав, однак форму існування не можна розглядати у відриві від змісту – майнових прав [25].

З огляду на вказане матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, можуть бути цінні папери в паперовій та електронній формі (наприклад, банківські фінансові векселі, акції, облігації тощо). Оскільки паперові цінні папери є речами, то передання у позику таких цінних паперів відбувається за умови, що згідно із договором позики поверненню будуть підлягати не конкретні індивідуалізовані цінні папери, а цінні папери, визначені у договорі позики родовими ознаками (наприклад, цінні папери того ж самого виду, емітента, випуску, номінальної вартості, строку погашення для боргових цінних паперів тощо). Однак з огляду на те, що в Україні більшість емісійних цінних паперів випускаються в електронній формі, матеріальним об'єктом зобов'язання, що виникає на підставі договору позики цінних паперів, є переважно цінні папери в електронній формі. Окремо зазначимо, що законодавство України не обмежує вищевказані позикові операції лише правовідносинами, що виникають між інвестиційною фірмою (позикодавець) та її клієнтом (позичальник). З огляду на це надання в позику цінних паперів можливе щодо паперових та електронних цінних паперів у правовідносинах, що виникають

між учасниками цивільних відносин (позикодавцем та позичальником), жоден з яких не є інвестиційною фірмою. Однак вчинення таких правочинів, у силу вимог п. 12 ст. 36 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», має відбуватися за посередництвом інвестиційної фірми під загрозою нікчемності такого договору.

Отже, до матеріального об'єкта зобов'язання, що виникає на підставі договору позики, можуть бути віднесені не тільки речі (включаючи готівкові грошові кошти, паперові цінні папери), що визначаються родовими ознаками, а й окремі об'єкти цивільних прав, які не є речами (зокрема, безготівкові грошові кошти, електронні гроші, електронні цінні папери тощо). З огляду на вказане наявність у статті 1046 ЦК України посилання на перехід права власності на отримані у позику гроші або інші речі, що визначені родовими ознаками, слід розглядати як застарілі й такі, що не враховують сучасних тенденцій правового регулювання договору позики у багатьох іноземних юрисдикціях, що об'єктивно зумовлено процесом дематеріалізації багатьох об'єктів цивільних прав.

1. Иоффе О. С. Обязательственное право. Москва: Госюриздат, 1975.
2. Боднар Т. В. Договірні зобов'язання в цивільному праві (загальні положення): навч. посіб. Київ: Юстініан, 2007. 880 с.
3. Новицкий И.Б. Основы римского гражданского права: учеб. Лекции. Москва: ЗЕРЦАЛО, 2000. 400 с.
4. Римское частное право: учеб. / под ред. И.Б. Новицкого И.С.Перетерского. Москва, 1996. 314 с.
5. Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. пятая. Т. 1. Договора о займе, банковском кредите и факторинге. Договоры, направленные на создание коллективных образований. Москва: Статут, 2006. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLNTEXT/KNIGI-2010/DOGOVOR/DOGOVOR_KN_5_T1.htm#_Toc252528455.
6. Заем, кредит, факторинг, вклад и счет: постатейный комментарий к статьям 807–860.15 Гражданского кодекса Российской Федерации [Электр. изд. Редакция 1.0] / отв. ред. А. Г. Карапетов. Москва: М-Логос, 2019. 1282 с.
7. Скрипник В.Л. Речі з родовими ознаками як об'єкти цивільних прав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2017. Вип. 42. С. 93-97.
8. Комментарий к Гражданскому кодексу РСФСР / Всесоюзный научно-исследовательский институт советского законодательства; Отв. ред.: С.Н. Братусь, О.Н. Садиков. Изд. третье, испр. и доп. Москва: Юридическая литература, 1982. 678 с.
9. Харьковская цивилистическая школа: объекты гражданских прав: монография / И. В. Спасибо-Фатеева, В. . Крат, О.П. Печень и др.; под общ. ред. И. В. Спасибо-Фатеевой. Харьков: Право, 2015. 720 с.
10. Деньги и денежные обязательства в гражданском праве / Лунц Л.А.;

Редкол.: Белевич А.В., Ем В.С., Мальчикова Т.В., Шерстобитов А.Е. Москва: Статут, 1999. 352 с. **11.** Безклубий І.А. Банківські правочини: монографія. Київ: Видавничий дім «Ін Юре», 2007. 456 с.; Гражданское право: в 4-х т. / под ред. Е. А. Суханова. М. Волтерс Клувер. 2008. Т. 3. 380 с. **12.** Коломиец Е.А. Особенности обязательства займа в системе финансовых обязательств. *Научный журнал КубГАУ*. 2015. №105(01). С. 1–10. **13.** Пункт 6 роз. II Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні», затвердженого постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017 року № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>. **14.** Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 р. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19#Text>. **15.** Постанова Верховного суду від 19 березня 2021 р. (справа № 823/1446/17). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95653693>. **16.** Шимон С. Безготівкові кошти як об'єкти цивільних прав (замітки для наукової дискусії). *Юридична Україна*. 2015. № 7–8. С. 47–52. **17.** Положення про електронні гроші в Україні, затвердженого Постановою Правління Національного банку України від 04.11.2010 р. № 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10#Text>. **18.** Луспенник Д.Д. Договір позики: деякі питання теорії та судової практики. *Вісник Верховного Суду України*. 2011. № 4. С.16–24. **19.** Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 25 липня 2018 р. (справа № 308/3824/16). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75691380>. **20.** Постанова Великої палати Верховного Суду від 16 січня 2019 р. (справа № 373/2054/16-ц). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79382745>. **21.** Карнаух Б.П. Иноземна валюта в позиковому зобов'язанні. *Проблеми законності*. 2019. Вип. 144. С. 18–32. **22.** Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 03 листопада 2020 р. № 641. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>. **23.** Гаращенко Л.П., Шкуратовський В.С. Правова характеристика цінних паперів: теоретичний аналіз. *Молодий вчений*. 2015. № 11 (26). С. 115. **24.** Яроцький В.Л. Цінні папери в механізмі правового регулювання майнових відносин (основи інструментальної концепції): монографія. Харків: Право, 2006. 544 с. **25.** Трофименко А. Признак ценной бумаги. *Право и рынок*. 1997. № 7. С. 16; Трофименко Е.С. Бездокументарні цінні папери як об'єкт цивільного права: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2018. С. 69–70.

References

1. Ioffe O. S. Obyazatelstvennoye pravo. Moskva: Gosyurizdat, 1975. **2.** Bodnar T. V. Dogovirni zobov'yazannya v tsivilnomu pravi (zagali polozhennya): navch. posib. Київ: Yustínian, 2007. 880 s. **3.** Novitskiy I.B. Osnovy rimskogo grazhdanskogo prava: ucheb. Lektsii. Moskva: Zertsalo, 2000. 400 s. **4.** Rimskoye chastnoye pravo: ucheb. / pod red. I.B. Novitskogo I.S.Pereterskogo. Moskva, 1996. 314 s. **5.** Braginskiy M.I., Vitryanskiy V.V. Dogovornoye pravo. Kn. pyataya. T. 1. Dogovora o zayme, bankovskom kredite

i faktoringe. Dogovory, napravlennoye na sozdaniye kollektivnykh obrazovaniy. Moskva: Statut, 2006. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI-2010/DOGOVOR/DOGOVOR_KN_5_T1.htm#_Toc252528455. **6.** Zayem, kredit, faktoring, vklad i schet: postateynyy kommentariy k statyam 807–860.15 Grazhdanskogo kodeksa Rossiyskoy Federatsii [Elektr. izd. Redaktsiya 1.0] / otv. red. A. G. Karapetov. Moskva: M-Logos, 2019. 1282 s. **7.** Skripnik V.L. Rechi z rodovimi oznakami yak obekti tsivilnikh prav. Naukoviy visnik *Uzhgorodskogo natsionalnogo universitetu*. Seriya Pravo. 2017. Vip. 42. S. 93-97. **8.** Kommentariy k Grazhdanskomu kodeksu RSFSR / Vsesoyuznyy nauchno-issledovatel'skiy institut sovet'skogo zakonodatel'stva; Otvetstvennyye redaktory: S.N. Bratus, O.N. Sadikov. Izd. tretye, isprav. i dopol. Moskva: Yuridicheskaya literatura, 1982. 678 s. **9.** Kharkovskaya tsivilisticheskaya shkola: obyekty grazhdanskikh prav: monografiya / I. V. Spasibo-Fateyeva, V. I. Krat, O. P. Pechenyi i dr.; pod obshch. red. I. V. Spasibo-Fateyevoy. Khar'kov: Pravo, 2015. 720 s. **10.** Dengi i denezhnyye obyazatel'stva v grazhdanskom prave / Lunts L.A.; Redkol.: Belevich A.V., Yem V.S., Mal'chikova T.V., Sherstobitov A.Ye. Moskva: Statut, 1999. 352 s. **11.** Bezklubiy Í.A. Bankivski pravochini: monografiya. Kiiiv: Vidavnichiy dim «In Yure», 2007. 456 s.; Grazhdanskoye pravo: v 4-kh t. / pod red. Ye. A. Sukhanova. M. Volters Kluver. 2008. T. 3. 380 s. **12.** Kolomiyets O.O. Osoblyvosti zobov'yazannya pozyky v systemi finansovykh zobov'yazan'. *Naukovyy zhurnal KubHAU*, №105 (01), 2015. S. 1-10. **13.** Punkt 6 roz. II Polozhennya pro vedennya kasovykh operatsiy u natsionalniy Valyuti v Ukraini», zatverdzhenykh postanovoyu pravlenyya natsional'noho banku Ukrayiny vid 29.12.2017 roku № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>. **14.** Polozhennya pro zakhody zakhystu ta vyznachennya poriyadku Zdiysnennya okremiy operatsiy v inozemniy Valyuti, zatverdzhenykh postanovoyu pravlenyya natsionalnoho banku Ukrayiny vid 02.01.2019 r. № 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005500-19#Text>. **15.** Postanova Verkhovnoyi sudu vid 19 bereznya 2021 r. (Pravoruch № 823/1446/17). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95653693>. **16.** Shymon S. Bez-hotivkovi koshty yak ob'yekty tsivil'nikh prav (zamitki dlya Naukovoyi Dyskusiyi). *Yurydychna Ukrayina*. 2015. № 7-8. S. 47-52. **17.** Polozhennya pro elektronnii hroshi v Ukraini, zatverdzhenykh postanovoyu pravlenyya natsionalnoho banku Ukrayiny vid 04.11.2010 r. № 481. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10#Text>. **18.** Luspennyk D.D. Dohovir pozyky: deyaki pytannya Teoriyi ta sudovoyi praktyky. Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrayiny. 2011. № 4. S.16-24. **19.** Postanova Verkhovnoyi sudu u skladi Kolehiyi suddiv pershoi sudoovoyi palaty Kasatsiynoho Tsyvilnoho sudu vid 25 lypnya 2018 r. (Pravoruch № 308/3824/16). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75691380>. **20.** Postanova Velykoyi palaty Verkhovnoho sudu vid 16 sichnya 2019 r. (Pravoruch № 373/2054/16-ts). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79382745>. **21.** Karnaukh B.P. Inozemna valyuta v pozikovomu zobov'yazanni. *Problemy zakonnosti*. 2019. Vyr. 144. S. 18-32. **22.** Rishennya Natsyonalnoi komisiyi z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku 03 lystopada

2020 r. № 641. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0060-21#Text>.
23. Harashchenko L.P., Shkuratovskiy V.S. Pravova kharakterystyka tsinnykh paperyv: teoretychnyy analiz. *Molodyy vchenyy*. № 11 (26). lystopad 2015. S. 115.
24. Yarotskiy V.L. Tsinni papery v mekhanizmi pravovoho rehulyuvannya maynovoho otnoshenyy (osnovy instrumentalnoyi kontseptsii): Monohrafiya. Kharkiv: Pravo. 2006. 544 s.
25. Trofimenko A. Oznaka tsinnykh paperyv. *Pravo i rynek*. 1997. № 7. S.16; Trofymenko E.S. Bezdokumentarni tsinni papery yak ob'ekt tsyvilnoho prava. Kh.: Dyser. kan. yur.n. 2018. S. 69-70.

Plavich Igor. Regarding the material object of the obligation that arises on the basis of the loan agreement, according to the civil law of Ukraine

In the article, the author can tell about the civil rights, which can be a material object of goiters, which is determined by the submission of the contract. In the the article, the author informs that the material about the crop is liable, that the winners on the submission of the contract can be used not only for speeches (including, for the money, for the paperwork, for the paperwork), kti civil rights, which are not speeches (sprouting, bezgovkovy penny kosty, electronic penny koshty, electronic price is too expensive). I'll look at the evidence in Statute 1046 of the Central Committee of Ukraine for the transfer of the right of power to the right of power to be discarded from the position of pennies, for those speeches that are due to generic signs, as they look like it's old, the tendency is right, since it's not in the old days. , as a result of the increase in the dematerialization of the bagatokh of the civil rights. On the last day of the pre-session, the author also made a presentation about those, how to register the electronic pennies in the national currency in the capacity of a material object, how to win on the presentation of the agreement with the alumni, In its own turn, the victorious position in the territory of Ukraine in the sense of the position of the foreign currency is possible, and the vikonannya of the crop in the same position can be found in the currency of the position, as it is not already provided by the agreement. However, the taxation of crops' yazan from the payment of percentages, the other part of the provisions (comic), forfeits, transferred by the law of the world of validity can be returned from the hryvnia. On the basis of the specified position, the position of the position is determined by the agreement of the position (rotation of the position, payment of interest) by the material statement of the position of the foreign currency; for the evidence of the financial, establish an appropriate license for the operation of foreign exchange operations. Payment of commissions, penalties, the world of approval for the specified contracts can be returned from the hryvnia. In the order of analogy to the law, the provision of physical individuals – I use a financial setting for the positions in the foreign currency, so that it is fenced off by law.

Key words: loan, contract loan, goiters, material objects of goiters, pennies, pennies of goiters, priceless paperwork, electronic pennies, speeches, generic signs.